

Beleidskader ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik gemeente Weert

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 24 januari 2023

besluit:

Het Beleidskader ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik gemeente Weert vast te stellen.

Hoofdstuk 1 Vooraf

Misbruik en oneigenlijk gebruik (**M&O**) is één van de negen rechtmatigheidscriteria in de (financiële) rechtmatigheidscontrole van de gemeente Weert. Daarmee vormt dit thema al een belangrijk ijkpunt in de sturingscyclus van de organisatie. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer wordt ook extra aandacht aan dit criterium besteed.¹

In verschillende wetten waaraan gemeenten zich moeten houden, zijn bepalingen opgenomen die misbruik en oneigenlijk gebruik tegengaan, zoals een legitimatieplicht of de verplichting tot het overleggen van bepaalde gegevens bij een aanvraag. Met de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (**Wet BIBOB**) toetsen we heel specifiek de integriteit van de aanvrager of houder van een gemeentelijke vergunning. Daarnaast zijn ook in door de raad vastgestelde verordeningen en besluiten criteria opgenomen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Tot op heden had de gemeente Weert echter geen overkoepelend beleid op dit vlak. Dit wordt wel wenselijk geacht, omdat het instellen van één basisdocument op het gebied van M&O zorgt voor bevordering van de eenheid van de te hanteren rechtmatigheidskaders. Om die reden is het initiatief genomen om dit document op te stellen. Dit beleidskader vormt daarmee een paraplu én een kapstok voor de kaders die de gemeente Weert gebruikt om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Dit beleidsstuk bevat naast de filosofie, algemene uitgangspunten en risicoanalyses ook een overzicht van mogelijke maatregelen ter voorkoming en afdoening van misbruik en oneigenlijk gebruik.

De gemeente Weert is van mening dat wet- en regelgeving een maatschappelijk belang dient. Een goede balans tussen rechten en plichten van burgers is hierbij van belang. Bij misbruik en oneigenlijk gebruik legt men ten onrechte beslag op gemeenschapsgeld. Misbruik en oneigenlijk gebruik verstoort het evenwicht en doet afbreuk aan de effectiviteit van het gevoerde beleid. Bovendien is het in ieders belang om de (schaarse) gemeentelijke middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Maar het M&O beleid kan ook niet los worden gezien van 'baten en 'lasten'. Telkens opnieuw moet vooral bij de repressieve maatregelen de vraag worden beantwoord welke 'lasten' (uitvoeringskosten, maar ook regelhinder) hierdoor worden veroorzaakt en welke 'bate' dit tot gevolg heeft. Bij een effectief M&O beleid is sprake van een goed evenwicht tussen 'baten en 'lasten'.

1.1 Inleiding

Vertrouwen speelt een grote rol in het gemeentebreed verlenen en vaststellen van vergunningen, heffingen, belastingen, uitkeringen en subsidies. Het is daarom van belang dat misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en eigendommen wordt voorkomen. De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens die door de belanghebbende zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Ook op dat punt geldt dat misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving moet worden voorkomen, bestreden en desnoods bestraft. Het beleid heeft dus zowel een preventief, als een repressief perspectief.

De gemeente Weert had tot op heden geen overkoepelend M&O-beleid, hetgeen ook niet wettelijk verplicht is gesteld. Binnen de belangrijkste financiële procedures en processen zijn in het kader van de accountantscontrole wel reeds (informeel) passende maatregelen getroffen ter waarborging van de getrouwheid van de financiële verantwoording. Voor bestaande procedures wordt in dit verband getoetst in hoeverre in de uitvoering deugdelijke maatregelen zijn getroffen ter voorkoming van misbruik en

1) Zie Controleprotocol 2022 – gemeente Weert, hoofdstuk 8.

oneigenlijk gebruik. Daarbij gelden de randvoorwaarden van redelijkheid tegenover derden en wordt er een kosten- en batenafweging gemaakt.

De gemeente Weert vindt het belangrijk dat voor alle overige procedures en processen ook (overkoeplend) beleid wordt vastgesteld om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Dit komt de uniformiteit en eenduidigheid met betrekking tot dit onderwerp ten goede, hetgeen de uitvoering en handhaving van het beleid onder verantwoordelijkheid van het college vergemakkelijkt. In het kader van de jaarlijkse accountantscontrole heeft de gemeente Weert ook het advies ontvangen om een basisbeleidsstuk op te maken. Tevens is door de controlerend accountant aangekondigd dat in de komende jaren meer aandacht zal worden besteed aan fraudeonderzoek. Ook in dat verband wordt geadviseerd reeds nu maatregelen die ter voorkoming van fraude strekken, te nemen.

1.2 Definities

Het begrip 'misbruik' wordt in de Kadernota rechtmatigheid 2022 als volgt omschreven:

"Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden wordt geregeld aangeduid met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Misbruik van overheidsregelingen moet echter wel duidelijk worden onderscheiden van fraude waarbij één of meerdere medewerkers van de organisatie betrokken zijn."

Bij het bestrijden van misbruik passen beheersmaatregelen zoals misbruikpreventie, handhaving, misbruik en fraudeopsporing en sancties.

Onder 'oneigenlijk gebruik' wordt verstaan:

"Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan."

De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassen en actualisering wet- en regelgeving.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik formeel niet. Misbruik en oneigenlijk gebruik spelen vooral een rol bij die activiteiten waarbij de informatie van derden (belanghebbenden) van groot belang is voor het verlenen en of vaststellen van uitkeringen, subsidies, heffingen, belastingen en vergunningen. Echter kunnen zich ook binnen de organisatie bij het uitvoeren van beleid integriteitsproblemen voordoen die uiteindelijk tot misbruik en of oneigenlijk gebruik leiden. Bijvoorbeeld door middel van samenspanning met de aanvrager, het verstrekken van steekpenningen en dergelijke. Dit kan in financiële zin hetzelfde effect hebben als bijvoorbeeld een door een derde bewust onjuist ingediende subsidieaanvraag. De formalisering van de kaders van dit M&O-beleidsstuk sluit aan bij de actualiteit én de maatschappelijke aandacht voor fraudebestrijding en integriteitshandhaving.

1.3 Juridisch kader

Op grond van artikel 212 lid 1 Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en Gemeenten (BBV) is op 14 april 2021 de Verordening op de inrichting van de financiële organisatie, de regels voor het financiële beheer en de uitgangspunten van het financiële beleid van de gemeente Weert (de financiële verordening) vastgesteld. De financiële verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In artikel 17 sub i van de financiële verordening is vermeld dat het college zorgdraagt voor het beleid en de interne regels voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en eigendommen, zodat aan de eisen van rechtmatigheid, controle en verantwoording wordt voldaan. De raad stelt het beleid vast.

Verder voert de accountant – op grond van artikel 213 lid 3 sub b Gemeentewet – de gebruikelijke controle naar de getrouwheid van de jaarrekening uit en toetst de financiële rechtmatigheid. Na de inwerkingtreding van de verplichte rechtmatigheidsverantwoording (zie hierna) zal uitsluitend naar de getrouwheid van de jaarrekening worden gekeken. Eén van de rechtmatigheidscriteria – die zijn verankerd in artikel 2 lid 3 sub b Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) – is het beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet - en regelgeving.

Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' is op 27 september 2022 aangenomen door de Eerste Kamer. Het wetsvoorstel is op 1 januari 2023 in werking getreden. De invoering van de rechtma-

tigheidsverantwoording is ook een onderdeel van dit wetsvoorstel. Nu verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid bij de jaarrekening. Vanaf het controlejaar 2023 geeft het college een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

1.4 Leeswijzer

In dit beleidskader is uitgelegd wat wordt verstaan onder M&O, welke risicogebieden er zijn en hoe M&O-beleid in de bedrijfsvoering vormgegeven kan worden. Hiermee wordt aangegeven waarop de gemeentelijke organisatie alert moet zijn in het kader van het voeren M&O-beleid. Het beleidskader is hiervoor een hulpmiddel. Tevens is een overzicht opgenomen van het thans bestaande, specifieke M&O-beleid.

In dit beleidskader wordt de Kadernota rechtmatigheid 2022 van de Commissie BBV gevolgd. Bij de rechtmatigheidscontrole van de jaarrekening zal de accountant nagaan of de gemeente Weert over interne procedures beschikt die opzettelijk misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en eigendommen ondervangen.

Hoofdstuk 2 Risico-indeling en uitgangspunten

Bij voorkeur dienen M&O-gevoeligheden zoveel mogelijk te worden vermeden. Echter is dit niet altijd mogelijk. Ter aanvulling op de reguliere sturingsinstrumenten wordt M&O-beleid toegepast passend bij het proces dat aan de orde is. Er vindt geen differentiatie in soorten beleid plaats. Zie hoofdstuk 4 voor het bestaande beleid op dit punt.

Binnen de gemeente Weert zullen de volgende algemene uitgangspunten worden gehanteerd ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen en het beleid dat hierop ziet:

1. Van derden ontvangen gegevens worden – indien mogelijk – gecontroleerd.
2. Voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik is beter dan genezen. Beide gedragingen hebben immers een negatieve uitwerking op het maatschappelijk en financieel draagvlak van regelingen en voorzieningen. Daarbij geldt wel dat het niet altijd eenvoudig is overtredingen te signaleren, dan wel na signalering de rechtmatige situatie volledig en juist te herstellen.
3. Eventuele overtredingen worden na melding of signalering zo snel mogelijk (nader) onderzocht door de verantwoordelijk medewerker. Na constatering van een overtreding wordt de rechtmatige situatie zo snel mogelijk hersteld. Tevens wordt het financieel voordeel weggenomen en – indien mogelijk – een boete opgelegd.
4. Elke proceseigenaar is voor wat de activiteiten van het team betreft primair verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van regelingen en het controleren daarvan.
5. De inzet van beheersmaatregelen en interne controles varieert naar gelang de aard en omvang van het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik binnen een proces. M&O-maatregelen worden ingezet op basis van een analyse van de risico's en na afweging van de lasten en de baten. Bij een groot risico worden in het proces extra maatregelen en controles ingebouwd. Het team IC voert periodiek gesprekken met de proceseigenaren en indien nodig met de betreffende afdelingshoofden die verantwoordelijk zijn voor de meest kritische processen in de organisatie met als doel om de grootste risico's in het proces en de beheersmaatregelen en controles hierop in kaart te brengen. Eventuele risico's rond misbruik en oneigenlijk gebruik worden hierin meegenomen. Op deze kritische processen worden tevens interne controles uitgevoerd waarbij ook wordt getoetst op beheersmaatregelen rond misbruik en oneigenlijk gebruik. De bevindingen worden gedeeld met de proceseigenaren, het CMT, DT en het college.
6. Om te waarborgen dat het M&O-beleid aansluit op actuele wetgeving en ervaringen met maatregelen en controles, is de intentie dit beleidskader eens in de vier (4) jaar te vernieuwen.

Hoofdstuk 3 Tools

3.1 Beheersmaatregelen

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsregelingen en -eigendommen te voorkomen, zijn effectieve beheersmaatregelen nodig. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, maar in ieder geval op te sporen. De geldende regelgeving moet duidelijk, aangepast aan actuele omstandigheden en te handhaven zijn. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig, zowel preventief als repressief. Bij het bestrijden van misbruik passen bijvoorbeeld beheersmaatregelen zoals misbruikpreventie, misbruik- en fraudeopsporing, handhaving en sancties. De beheersmaatregelen bij oneigenlijk gebruik zijn voorlichting, de actualisering van regelgeving, het toepassen van analyses en handhaving.

Processen waarbij M&O-gevoeligheden spelen, moeten voldoende specifieke beheersmaatregelen bevatten om de tijdigheid, juistheid en volledigheid te toetsen van de door belanghebbende verstrekte gegevens. In dit hoofdstuk wordt een overzicht van de aan te wenden maatregelen weergegeven. Daarmee beoogt dit beleidskader de algemene uitgangspunten en de filosofie van de gemeente Weert vast te leggen met betrekking tot het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Een en ander mondt vervolgens in de praktijk uit in de keuzes die de organisatie ter zake maakt.

De specifieke maatregelen dienen verankerd te worden in de administratieve organisatie en de interne controle.

De reguliere controle-instrumenten zijn ingebed in de werkprocessen en deze zijn vooral voor de externe werking van belang. De interne werking van M&O beleid (lees: voorkomen dat zaken binnen de organisatie fout lopen) heeft nadrukkelijk te maken met houding en gedrag. Dus met integriteit van zowel bestuurders als ambtenaren. Het is daarom goed om in aanvulling op reguliere beheersmaatregelen alert te zijn op deze risico's. M&O-beleid draagt bij aan het signaleren van zwakke plekken in de administratieve organisatie en de interne controle.

3.2 Sturingsmechanismen

Iedere M&O-gevoelige regelgeving doorloopt een beleidscyclus waarbij de elementen regelgeving, voorlichting, controlebeleid, sanctiebeleid en evaluatie aan de orde moeten komen. Hieronder worden deze vijf categorieën sturingsmechanismen met de mogelijk te treffen beheersmaatregelen – preventief of repressief – uiteengezet. In specifieke regelgeving wordt een keuze gemaakt voor één of meerdere van de genoemde beheersmaatregelen.

Regelgeving

In regelgeving dient te worden voorkomen dat er ruimte is voor misbruik en oneigenlijk gebruik, dan wel dat die ruimte tot een minimum wordt beperkt. Dit kan onder andere worden gerealiseerd door het toepassen van de volgende M&O-beheersmaatregelen:

- o het gebruik van heldere definities;
- o een nauwkeurige omschrijving van het doel en de doelgroep;
- o vermindering van de afhankelijkheid van gegevens afkomstig van derden;
- o een slagvaardige reparatiewetgeving wanneer uit effectiviteits-, doelmatigheids- en of rechtmatigheidsonderzoek is gebleken dat niet tot de doelgroep behorende belanghebbenden gebruik hebben gemaakt van de regeling of dat middelen voor een ander doel zijn besteed dan dat was beoogd; en
- o het opnemen van een controle- en sanctiebeleid in de regelgeving.

Voorlichting

Via voorlichting kunnen belanghebbenden en derden op de hoogte worden gebracht van het bestaan, de inhoud en de toepassing van wet- en regelgeving. Hierbij dient ten minste aandacht te worden besteed aan de aard en het doel van de regeling, de doelgroep, de voorwaarden, de controle en de sancties.

Bij de voorlichting wordt aangegeven dat misbruik en of oneigenlijk gebruik gevolgen hebben. Van het geven van voorlichting gaat een preventieve werking uit. Het aankondigen en publiceren van onder andere beleidsregels en verordeningen op het intranet en de website van de gemeente Weert is hierbij een te treffen beheersmaatregel.

Controlebeleid

Door middel van controle kan gesignaleerd worden of sprake is van misbruik en of oneigenlijk gebruik. Controlebeleid in de zin van M&O-beleid wordt door de gemeente Weert omschreven als het beleid dat zich richt op de toetsing van de juistheid en volledigheid van gegevens die door derden en of belanghebbenden worden verstrekt.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen controle vooraf en controle achteraf. Onder controle vooraf wordt verstaan de controle tot aan het moment van betaling of beschikkingsverlening. Bij controle vooraf wordt getracht te voorkomen dat ten onrechte bedragen worden uitgekeerd of vergunningen worden verleend. Controle achteraf is de controle nadat de betaling of beschikking heeft plaatsgevonden. Via controle achteraf kan misbruik en of oneigenlijk gebruik worden geconstateerd, maar wordt het moeilijker de consequenties te beperken. Wanneer sprake is van misbruik van overheidsmiddelen, dan moeten de ten onrechte ontvangen gelden door de gemeente worden teruggevorderd. Als in de jaarrekening van de gemeente geen terugvordering is verantwoord, is namelijk sprake van een fout met betrekking tot het getrouw beeld die niet wordt opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording, omdat er ook sprake is van een getrouw-beeld-fout in de jaarrekening. Wanneer misbruik van overheidsmiddelen is geconstateerd en een terugvordering (met eventueel een boete) is opgelegd, blijft staan dat misbruik

van overheidsgelden heeft plaatsgevonden. Indien de omvang van dit misbruik samen met andere financiële rechtmatigheidsfouten bij de gemeente de verantwoordingsgrens overschrijdt, moet dit misbruik van overheidsgelden worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Daarnaast dienen ook op de naleving van de uitvoering van het M&O-beleid expliciet (interne) controles plaats te vinden. Het controlebeleid dient afgestemd te zijn op de aard en omvang van de activiteit en de doelgroep. Dit bepaalt mede de mix van specifieke beheersmaatregelen (controles vooraf en achteraf). Voorbeelden van te gebruiken controlemiddelen zijn: gewaarmerkte gegevens, onderzoeken ter plaatse, externe accountantsverklaring, gebruik van externe informatie, eisen van aanvullende stukken etc.

Sanctiebeleid

Om te kunnen reageren op geconstateerd misbruik is een adequaat sanctiebeleid vereist. Dit beleid is neergelegd in de voor het desbetreffende beleidsinstrument (bijvoorbeeld subsidies, belastingen, heffingen, etc.) geldende regelgeving. Het uitgangspunt voor de toepassing van het sanctiebeleid is dat ten minste het behaalde voordeel wordt weggenomen. Dit betekent dat teveel c.q. ten onrechte betaalde bedragen worden teruggevorderd of ten onrechte gedeerde ontvangsten worden nageheven (indien mogelijk inclusief wettelijke rente). Eventueel kan overwogen worden niet-financiële sancties op te leggen, bijvoorbeeld vervanging van bestuur, ontbinding van een overeenkomst of intrekking van een erkenning. Indien sprake is van een misdrijf wordt aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie.

Van opgelegde sancties gaat een preventieve werking uit. Daarnaast kan een leereffect optreden. Van belang is:

- o sanctiebepalingen op te nemen in de desbetreffende verordening c.q. regeling;
- o te waarborgen dat sancties in gelijke gevallen op gelijke wijze worden toegepast; en
- o bij voorlichting aandacht te besteden aan het sanctiebeleid.

Evaluatie

Gebreken kunnen worden ontdekt en hersteld wanneer tijdens de beleidsevaluatie expliciet aandacht wordt besteed aan misbruik en oneigenlijk gebruik. Naar aanleiding van de gegevens die voortkomen uit de evaluatie kan inzicht worden verkregen in de effectiviteit van de genomen beheersmaatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Tevens is er aandacht voor de toereikendheid van de controle-instrumenten. Evaluatie kan leiden tot aanpassing van bijvoorbeeld regelgeving of het controlebeleid.

Het is raadzaam om de voor misbruik en of oneigenlijk gebruik gevoelige regelingen periodiek, doch minimaal eenmaal per vier jaar te evalueren. Evaluatie geschiedt aan de hand van de PDCA-methodiek. Speciale aandacht gaat dan uit naar risico's waarvoor een streng M&O-beleid geldt.

Hoofdstuk 4 Risicogebieden & bestand beleid

Misbruik en oneigenlijk gebruik speelt met name bij die activiteiten waarbij de informatie van derden en belanghebbenden van groot belang is. De onderstaande inventarisatie van meest risicovolle processen binnen de gemeente is gebaseerd op de inventarisatie "Effectiviteit processen" zoals opgenomen in de Managementletter 2022 van de gemeente Weert. Op het moment van opstellen van dit beleidsstuk – december 2022 – bevat de Managementletter 2022 de meest actuele en bij dit onderwerp aansluitende inventarisatie van (financiële) risico's. Hieraan zijn vijf gebieden toegevoegd die een beperkte financiële impact hebben – en om die reden niet in de Managementletter 2022 zijn opgenomen – maar waarmee vanuit M&O-perspectief wel risico's (kunnen) zijn verbonden. Één proces uit de Managementletter 2022 ("personeel") is geschrapt, omdat wordt ingeschat dat die term het mogelijk risicovolle proces vanuit M&O-oogpunt niet volledig omvat. Aan personeel gerelateerde risico's zijn in dit verband geschaard onder het proces "integriteit". Het proces "verbonden partijen" is eveneens geschrapt, omdat het in het licht van de overige benoemde processen en in dit verband geen zelfstandige betekenis heeft.

Van de geïnventariseerde risicogebieden is nagegaan wat de risico's zijn en daarvan is beschreven welk M&O-beleid daarbij hoort. Een totaaloverzicht van de hieronder opgenomen processen en het gekoppelde M&O-beleid dat per 1 januari 2023 in werking is, opgenomen in **bijlage 1**. Het betreft vanzelfsprekend een momentopname die echter geruime tijd representatief is. Actualisering van (de bijlage bij) dit beleidskader zal daarom eens per vier jaar plaatsvinden. Voor een actueel overzicht van alle bestaand beleid wordt verwezen naar het Controleplan van de gemeente Weert van het desbetreffende jaar.

4.1 Inventarisatie belangrijkste risicogebieden

Algemeen wordt aangenomen dat risicogebieden kunnen worden gekoppeld aan één of meerdere van de volgende risico-indicatoren:

- o omgaan met vertrouwelijke informatie

- o omgaan met geld of middelen
- o omgaan met materialen
- o machts- en beoordelingspositie
- o aanschaffen van goederen, diensten en aanbestedingen
- o handhaven
- o solistisch handelen
- o werken in de invloedssfeer van burgers en of bedrijven
- o applicatiebeheer (toegang tot systemen, wachtwoorden en inlogcodes)
- o BIBOB-werkzaamheden

De gemeente Weert gebruikt de vorenstaande indicatoren bij de bepaling van de kwetsbare functies binnen de organisatie.

De volgende processen zijn van belang bij de controle van de financiële rechtmatigheid:

- A. het Planning & Control-proces (inclusief memoriaal proces)
- B. het proces aanbestedingen
- C. het inkoop- en betalingsproces
- D. het proces grondexploitatie
- E. het proces uitkeringen in geld (Participatiewet)
- F. het proces uitkeringen in natura (Wmo en jeugdzorg)
- G. het gemeentelijke belastingenproces
- H. het subsidieverstrekkingenproces
- I. het proces vergunningen
- J. het proces huren en pachten
- K. het proces parkeeropbrengsten
- L. het proces omtrent IT/automatisering

Verder zijn de volgende processen voor het M&O-beleid van belang:

- M. het proces omtrent het aan- en verkopen en het onderhouden van vastgoed
- N. de omgang met privacy
- O. de omgang met integriteit
- P. de uitvoering van de Wet BIBOB
- Q. de uitvoering van de werkzaamheden bij de afdeling Burgerzaken

4.2 Bestaand beleid

De gemeente Weert kent diverse beleidsregels die (mede) toezien op het voorkomen en bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het gaat onder meer om regelingen op de volgende beleids- en aandachtsgebieden:

- Gedragscodes, meldregelingen en protocollen ambtelijke en bestuurlijke integriteit
- Algemene statuten, verordeningen, nota's en criteria voor meerdere programma's
- Beleid ten behoeve van Goed wonen voor iedere doelgroep
- Beleid ten behoeve van Iedereen doet mee
- Beleid ter bevordering van Natuurlijke en landschappelijke kwaliteit
- Beleid ter bevordering van Duurzaam en innovatief ondernemen en leven
- Beleid op het gebied van Goed ontsloten en verweven met de regio
- Beleid ter zake Bestuur en burgerzaken
- Beleid met betrekking tot Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Hoofdstuk 5 P&C-cyclus

In artikel 19 van de financiële verordening is opgenomen dat het college zorgt voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Bij geconstateerde gebreken neemt het college maatregelen tot herstel. Verder stelt het college jaarlijks het normen- en toetsingskader voor de interne controle op en legt dit aan de raad ter vaststelling voor.

Om de evaluatie en de bijsturing structureel in de planning & controle-cyclus in te bouwen wordt jaarlijks door de interne controle en door de accountant bij controle van de jaarrekening de toepassing van de interne procedures getoetst die misbruik en oneigenlijk gebruik tegengaan. Dit komt tot uitdrukking in het oordeel dat de accountant afgeeft. Op deze manier blijft er structureel aandacht voor het M&O-beleid en blijft de raad hierover geïnformeerd. Desgewenst kan de raad ook overgaan tot bijsturing, een en ander in het kader van zijn kaderstellende functie.

5.1 Accountant

Het is aan de gemeente om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Vervolgens zal de interne controle en de accountant toetsen of het M&O beleid ook feitelijk wordt nageleefd. De actualiteit wordt in elk geval vastgesteld door het M&O-beleid te bezien met het oog op noodzakelijke wijzigingen ter afstemming op nieuwe wet- en regelgeving en op specifieke ontwikkelingen, zoals daadwerkelijk gesignaleerd misbruik en of oneigenlijk gebruik.

De rechtmatigheid van financiële mutaties is in belangrijke mate afhankelijk van de betrouwbaarheid van verstrekte gegevens, evenals van de integriteit van het handelen van personen. Dit geldt zowel ten aanzien van derden als voor interne functionarissen. De integriteit van interne en of externe personen is in het kader van de jaarrekeningcontrole geen object van accountantsonderzoek, tenzij op dit punt specifieke risico's worden gesignaleerd.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 22 maart 2023.

*De griffier,
mr. M.H.R.M. Wolfs-Corten*

*De voorzitter,
mr. R.J.H. Vlecken*

Bijlage 1 | Processen, risico's & beleid

	<i>Proces</i>	<i>Aanduiding beleid 2022</i>
A.	Planning & Control (inclusief memoriaal)	Financiële beheersverordening
		Treasurystatuut 2021
		Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid
		Verordening startersregeling gemeente Weert 2021
		Verordening duurzaamheidsregeling gemeente Weert
	Nota waardering en afschrijving vaste activa en rente	
B.	aanbestedingen	Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Weert
C.	inkoop- en betaling	Mandatenregeling gemeente Weert 2021
		Organisatiebesluit gemeente Weert 2019
		Budgethoudersregeling gemeente Weert 2021
D.	grondexploitatie	Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade nieuwe Wro
		Nota grondbeleid
		Grondprijnsbrief
		Meerjaren perspectief grondexploitatie en vastgoed
E.	uitkeringen in geld (Participatiewet)	Handhavingsbeleidsplan Werk, Inkomen en Zorgverlening
		Verordening individuele inkomensvoetstuk 2017
		Verordening individuele studietoelage 2015
		Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2017
		Re-integratieverordening Participatiewet 2017
		Verordening loonkostensubsidie Participatiewet 2017
F.	uitkeringen in natura (Wmo en jeugdzorg)	Handhavingsbeleidsplan Werk, Inkomen en Zorgverlening
		Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020
		Verordening jeugdhulp 2020
		Verordening (bekostiging) leerlingenvervoer 2021
		Verordening Wet Inburgering
G.	gemeentelijke belastingen	Legesverordening 2021
		Verordening marktgelden 2021
		Wegsleepverordening gemeente Weert 2021
		Verordening reinigingsheffingen 2021
		Afvalstoffenverordening van de gemeente Weert
		Verordening rioolheffingen 2021
		Verordening graf- en begraafrechten 2021
		Verordening onroerende zaakbelastingen 2021
		Verordening precariobelasting 2021
		Verordening toeristenbelasting 2021
		Verordening parkeerbelastingen 2021
		H.
Nota herziening subsidiestelsel vrijwilligersorganisaties 2017		
Stimuleringsregeling afkoppeling hemelwater		
Verordening kwijtschelding 2021		
Verordening BedrijvenInvesteringszone De Kempen 2019-2023		
Verordening BedrijvenInvesteringszone Kanaalzone I 2019-2023		
	Marktverordening	

I.	vergunningen	Bouwverordening
		Algemene plaatselijke verordening
J.	huren en pachten	Verordening Middenhuur Weert 2020
		Verordening staangeld 2021
K.	parkeeropbrengsten	Verordening parkeerbelastingen 2021
		Parkeerverordening 2021
L.	IT / automatisering	Informatie- en kwaliteitsbeleid 2022-2025
M.	vastgoed (aankoop / verkoop / onderhoud)	Brandbeveiligingsverordening 2012
		Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Weert 2016
		Weerter verordening Instandhouding Monumenten 2008
		Erfgoedverordening 2014
N.	privacy	Privacybeleid (versie 2.00 - 2020)
O.	integriteit (o.a. fraude)	Gedragscode voor ambtenaren bij de gemeente Weert
		Risicogebieden Integriteit
		Regeling klokkenluiders gemeente Weert
		Regeling vertrouwenspersonen
		Regeling klachten in het kader van ongewenste omgangsvormen
		Criteria voor besluiten ex artikel 160 Gemeentewet
		Handhavingsbeleidsplan Werk, Inkomen en Zorgverlening
		Verordening op het onderzoeksrecht van de raad
		Verordening op de ambtelijk bijstand en de fractieondersteuning 2003
		Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Weert 2019
		Verordening rechtspositie burgemeester en wethouders gemeente Weert 2019
		Verordening op de rekenkamer 2012
		Verordening kansspelautomaten en speelautomatenhallen
P.	uitvoering van de Wet BIBOB	Beleidslijn voor de toepassing van de Wet BIBOB 2019
		Wijziging van de beleidslijn voor de toepassing van de Wet BIBOB 2019 van 29 september 2020
Q.	uitvoering afdeling Burgerzaken	